

Dr hab. inż. Krzysztof Kurc, prof. PRz
Katedrze Mechaniki Stosowanej i Robotyki
Wydział Budowy Maszyn i Lotnictwa
Politechnika Rzeszowska im. Ignacego Łukasiewicza
al. Powstańców Warszawy 12
35-959 Rzeszów

Rzeszów, 15-09-2023 r.

SEKRETARIAT
Rady Dyscypliny AEEITK

Wpłynęło dnia ..... 20. 09. 2023 .....

Zarejestrowano pod nr .....

Podpis ..... dm

RECENZJA

Rozprawy doktorskiej mgr inż. Michała Pietrucha pt. „Testowanie wybranych funkcji jazdy autonomicznej samochodu w warunkach laboratoryjnych na przykładzie stanowiska dla czujnika kąta kierownicy w systemie Steer-by-Wire”

Promotor rozprawy: dr hab. inż. Andrzej Młyniec, prof. AGH

Promotor pomocniczy: dr hab. inż. Andrzej Wetula, prof. AGH

Recenzja została przygotowana na zlecenie Rady Dyscypliny Automatyka, Elektronika, Elektrotechnika i Technologie Kosmiczne, która na posiedzeniu w dniu 6 lipca 2023 roku powołała mnie na recenzenta rozprawy doktorskiej, na podstawie pisma z dnia 6 lipca 2023 roku od Przewodniczącego dr hab. inż. Ryszarda Sroki, prof. AGH.

1. Wybór tematu, cel, teza i zakres rozprawy

Temat doktoratu wdrożeniowego wydaje się być bardzo zasadny i istotny w kontekście rozwoju technologii autonomicznych pojazdów oraz ich bezpieczeństwa. Oto kilka powodów, dlaczego ten temat jest ważny:

- **Bezpieczeństwo na drodze:** Autonomiczne pojazdy stanowią przyszłość motoryzacji i mają potencjał znacznego poprawienia bezpieczeństwa na drodze poprzez eliminację błędów ludzkich. Testowanie funkcji autonomicznych pojazdów w kontrolowanych warunkach laboratoryjnych pozwala na dokładne i bezpieczne identyfikowanie potencjalnych problemów.
- **Steer-by-Wire jako kluczowa technologia:** System Steer-by-Wire, który umożliwia sterowanie kierownicą za pomocą elektronicznych sygnałów, jest kluczowym elementem w autonomicznych pojazdach. Badanie tego systemu pod kątem jego niezawodności i dokładności jest niezbędne do zapewnienia bezpiecznej jazdy.

- Testy w kontrolowanych warunkach: Laboratoria pozwalają na symulowanie różnych warunków drogowych i sytuacji awaryjnych, które mogą być trudne do odtworzenia na drodze. To umożliwia przetestowanie zachowania autonomicznego pojazdu w różnych scenariuszach, w tym tych ekstremalnych.
- Optymalizacja algorytmów: Testowanie w warunkach laboratoryjnych pozwala również na optymalizację algorytmów sterowania autonomicznego pojazdu. Można eksperymentować z różnymi strategiami i scenariuszami, aby poprawić wydajność i bezpieczeństwo.
- Redukcja ryzyka: Badania w laboratorium pozwalają na identyfikację potencjalnych problemów i zagrożeń, co pozwala na ich rozwiązanie przed wdrożeniem w autonomicznych pojazdach. To z kolei pomaga w minimalizacji ryzyka wypadków i incydentów związanych z autonomicznymi pojazdami.
- Rozwój technologii: Badania laboratoryjne pomagają w ciągłym rozwoju technologii autonomicznych pojazdów. Pozwalają one na testowanie nowych rozwiązań i innowacji, które mogą przyspieszyć wprowadzenie autonomicznych pojazdów na rynku.

Podsumowując, temat "Testowanie wybranych funkcji jazdy autonomicznej samochodu w warunkach laboratoryjnych na przykładzie stanowiska dla czujnika kąta kierownicy w systemie Steer-by-Wire" ma ogromne znaczenie dla rozwoju autonomicznych pojazdów i zapewnienia ich bezpieczeństwa. Badania laboratoryjne pozwalają na dokładne testowanie i optymalizację kluczowych komponentów, co jest niezbędne przed wprowadzeniem tych pojazdów na drogi publiczne.

Praca doktorska porusza problem ograniczonej możliwości testów i walidacji funkcji automatyzacji jazdy kompletnego samochodu na torach testowych i w ruchu drogowym. Walidacja tego typu, oprócz olbrzymiej zalety, jaką jest testowanie w docelowym środowisku, nie jest w stanie zapewnić wszystkich wymaganych przypadków testowych. Nie ma też możliwości odtworzenia identycznych warunków testowych w celu np. potwierdzenia, że błędy zostały naprawione. Dodatkowo, ze względu na ryzyko spowodowania wypadku, coraz więcej państw ogranicza lub całkiem zabrania testowania samochodów o wysokiej automatyzacji jazdy w ruchu drogowym. Dlatego jako etap pośredni zaproponowano testy i walidację kompletnego pojazdu w laboratorium. Do tego celu wymagana jest symulacja świata zewnętrznego w laboratorium w taki sposób, aby samochód miał wrażenie jazdy w rzeczywistych warunkach.

Z danych zebranych przez Amerykański urząd ds. bezpieczeństwa ruchu drogowego NHTSA (ang. National Highway Traffic Safety Administration) wynika, że aż 94% wypadków jest spowodowanych z winy kierowcy. Z tego powodu etapem redukcji wypadków jest ograniczenie lub wyeliminowanie kierowcy z prowadzenia samochodu. Ze względu na

powodowane wypadki coraz więcej państw ogranicza lub całkiem zabrania testowania samochodów autonomicznych w ruchu drogowym.

Pierwszym samochodem, który oficjalnie osiągnął trzeci poziom to Honda Legend w 2021 roku. Uzyskała ona certyfikację poziomu trzeciego dla automatyzacji jazdy w korku na terenie Japonii przez tamtejsze Ministerstwo Transportu. W 2022 roku kolejnym samochodem został Mercedes-Benz Klasy S, z systemem Drive Pilot spełniając normy prawne UN R157 uzyskał homologację dla automatyzacji jazdy na autostradzie w Niemczech oraz w USA. Pomimo że inne samochody jak np. Audi A8 już w 2017 roku teoretycznie posiadały systemy automatyzacji jazdy na poziomie trzecim, to ze względów prawno-biznesowych grupa Volkswagen do dziś nie zdecydowała się na jego certyfikowanie. Automatyzacja jazdy bardzo dynamicznie się rozwija i kolejni producenci samochodów planują wyposażać swoje najwyższe modele samochodów w elektronikę i oprogramowanie pozwalające uzyskać poziom trzeci i wyżej. Celem recenzowanego doktoratu wdrożeniowego jest zbadanie możliwości zbudowania za pomocą obecnie dostępnych technologii laboratoryjnego stanowiska testowego, które byłoby w stanie zasymulować wiernie świat zewnętrzny, aby w pełni przetestować i zwalidować funkcje jazdy autonomicznej kompletnego samochodu. Doktorant sformułował następującą tezę: *Możliwe jest zbudowanie stanowiska testowego dla kompletnego samochodu, przeznaczonego do testowania głównych systemów jazdy autonomicznej.*

Praca zawiera 8 rozdziałów. W rozdziale 1 zawarto wstęp a w rozdziale 2 cel i zakres pracy. W rozdziale 3 przeprowadzono gruntowny, systematyczny przegląd czujników i systemów samochodu w celu zidentyfikowania, które z nich i w jakim stopniu biorą udział w automatyzacji jazdy. Dodatkowo zostały przeanalizowane zjawiska fizyczne wykorzystywane przez czujniki w celu późniejszego zaproponowania odpowiednich technologii stymulujących. Został również wykonany przegląd typów i odmian czujników oraz określono, które z nich faktycznie są obecnie wykorzystywane w samochodach masowej produkcji. W rozdziale 4 w celu zidentyfikowania urządzeń do bezprzewodowej stymulacji oraz zidentyfikowania ewentualnej luki technologicznej przeprowadzono przegląd oraz porównanie dostępnych na rynku urządzeń do bezprzewodowego stymulowania czujników w testach HIL. W przypadku braku tego typu urządzeń na rynku, zostały przeanalizowane obecnie wykorzystywane metody i technik testowe w celu określenia luki pomiędzy stanem obecnym, a wymaganym do testów pojazdu w pętli. Dodatkowo został dokonany krytyczny przegląd publikacji naukowych oraz patentów w celu zidentyfikowania obecnych prac rozwojowych w tym temacie. Bazując na wykonanej analizie zaproponowano pomysły ulepszenia i/lub rozszerzenia obecnych metod testowych oraz koncepcję działania brakujących stymulatorów celu.

W rozdziale 5 przeanalizowano dostępne komercyjne stanowiska testowe wykorzystywane w testach fuzji czujników oraz stanowiska testowe dla pojazdu w pętli w celu zidentyfikowania obecnego stanu wiedzy, istniejących braków oraz ograniczeń w funkcjonujących już rozwiązaniach. Zaproponowano także kilka możliwych rozwiązań i ulepszeń obecnych konstrukcji, które pozwoliłyby spełnić wymienione wymagania dla stanowiska testowego. Zidentyfikowano i opisano najważniejsze składowe stanowiska testowego oraz opisano zasadę działania. Dodatkowo wykonano autorski przegląd rodzajów i typów hamowni dynamometrycznych pod kątem wybrania najlepszego rozwiązania do stymulowania oporów ruchu podczas wirtualnych jazd testowych.

W rozdziale 6 zaprezentowano autorskie rozwiązanie, w ramach którego, w oparciu o wirtualne jazdy testowe, zaprojektowano, zbudowano i zweryfikowano pierwsze tego typu stanowisko testowe działające w pętli zamkniętej do weryfikacji czujnika kąta kierownicy działającego w systemie Steer-by-Wire. Rozwiązanie to zostało wdrożone w firmie Merit Poland i w oparciu o nie zostały opublikowane dwa artykuły naukowe.

W rozdziale 7 podsumowano wykonane prace, określono brakujące technologie, zaproponowano możliwe dalsze kierunki prac oraz odpowiedziano na pytanie czy jest możliwe wierne zasymulowanie świata w laboratorium do testów funkcji jazdy autonomicznej.

Rozdział 8 to bibliografia zawierająca 381 pozycji w tym 3 autorstwa Doktoranta i Promotorów. Wszystkie 381 pozycji zostało zacytowane w pracy.

2. Uwagi do rozprawy

- Czytając pracę wydaje mi się, że punkt 2 powinien być przeglądem istniejących rozwiązań, z którego to wynika punkt 3 a mianowicie cel zakres i teza pracy.
- Praca zawiera 158 stron bez bibliografii. W moim odczuciu około 120 stron to przegląd i ogólnie dostępna wiedza, która została dobrze przedstawiona i usystematyzowana, a około 38 stron to wkład autora. W moim odczuciu proporcja ta powinna być odwrócona.
- Podrozdział 5.2.5 Przegląd istniejących laboratoryjnych stanowisk to tylko pół strony i akurat tutaj powinno być więcej.
- W tezie pracy użyto: Możliwe jest zbudowanie... natomiast w pracy użyto x-razy słowa stworzono uważam, że poprawniej było by używać tego samego określenia np. zbudowano lub zaprojektowano.
- Praca napisana jest starannie jednak wkradły się błędy edytorskie, są to:
  - Strona 18 literówka (brak w);
  - Strona 21 literówka (a – a);
  - Strona 25 literówka (a – e);
  - Strona 30 literówka (a – a);

- Strona 37 Rys. 13 opis powinien być przetłumaczony na język polski;
- Strona 39 Rys. 16 opis powinien być przetłumaczony na język polski;
- Strona 40 Rys. 17 opis powinien być przetłumaczony na język polski;
- Strona 47 Rys. 25 opis powinien być przetłumaczony na język polski;
- Strona 50 Rys. 28 opis powinien być przetłumaczony na język polski;
- Strona 50 literówka (do);
- Strona 53 złe odwołanie do wzoru (17);
- Strona 61 literówka (i – ę);
- Strona 67 Rys. 47 opis powinien być przetłumaczony na język polski;
- Strona 80 Rys. 58 opis powinien być przetłumaczony na język polski;
- Strona 92 literówka (usunąć c);
- Strona 98 sens: *Tarcza obrotowa jest to okrągła tarcza*;
- Strona 106 Rys. 80 opis powinien być przetłumaczony na język polski;
- Strona 106 literówka (brak ę);
- Strona 113 literówka (zamiana to - do);
- Strona 113 literówka (usunąć jest);
- Strona 114 Rys. 88 opis powinien być przetłumaczony na język polski;
- Strona 115 Rys. 89 opis powinien być przetłumaczony na język polski;
- Strona 117 sens zdania (*To powoduje, że ten typ stymulatora może być ciężko użyć do testów pojazdu w pętli*);
- Strona 119 literówka (ze - z);
- Strona 122 Rys. 91 opis powinien być przetłumaczony na język polski;
- Strona 126 EGO pisane dużymi literami a poniżej małymi ego;
- Strona 128 literówka (niewystarczające);
- Strona 128 literówka (Drive-By-Wire czy Drive-by-Wire);
- Strona 128 użyto dwa razy słowa wspomaganie w zdaniu;
- Strona 131 sformułowanie „w tym projekcie”?
- Strona 135 literówka (*charakteryzuje się z dokładnością*);
- Strona 140 literówka (*konieczne stało określenie ich wpływu*) brak – się;
- Strona 143 powtórzenie: *Najczęściej spotykaną dokładnością jest dokładność 0.5°*;
- Strona 148 cytując: *poziom błędów SAS II jest dwukrotnie większy niż SAS I* (na pewno? Powinno być dwukrotnie mniejszy?);
- Strona 153 i 156 literówka (Steer-By-Wire czy Steer-by-Wire);
- Strona 157 stwierdzenie: (*na dziś*) może lepiej użyć obecnie;

3. Metodyka badań i analiza wyników

Z treści dysertacji można stwierdzić że niewiele jest prac naukowych z zakresu testowania autonomii pojazdów w trybie laboratoryjnym. Doktorant zaproponował autorskie rozwiązanie takiego stanowiska stosując nowoczesne narzędzia wirtualnej jazdy testowej zrealizowane w oprogramowaniu CarMaker oraz CANoe. Dla zaproponowanego autorskiego rozwiązania Doktorant wyznaczył błędy, ocenił stabilności, wydajności i przydatności do testów. Przetestował i porównał trzy komercyjne czujniki kąta kierownicy podczas wirtualnego przejazdu testowego i określił ich wydajność w technologii Steer-by-Wire. Określił również błędy czujników oraz spójność względem parametrów deklarowanych przez producenta i zbadał wpływ dokładności czujnika i okresu wysyłania danych magistralą CAN na trajektorię samochodu wyposażonego w technologię Steer-by-Wire.

Stwierdził, że błędy uzyskiwane przy testowaniu rzeczywistych czujników różnią się co do wartości od błędów uzyskiwanych w symulacji. Po pierwsze jest to spowodowane tym, że w badaniach symulacyjnych tylko dokładność czujnika była zmienna, natomiast wszystkie inne parametry czujnika, które również wpływają na wydajność np. histereza czy nieliniowość pozostawały bez zmian. W przypadku rzeczywistych czujników każdy z nich posiadał inną rozdzielczość, histerezę, nieliniowość czy okres wysyłania ramek. Z tego powodu nie można bezpośrednio porównywać wyników uzyskiwanych symulacyjnie, gdzie tylko jeden parametr był zmieniany.

Doktorant nakreśla też kierunki dalszych prac między innymi o tym, że należałoby się skupić na rozwinięciu brakujących technologii stymulacji dla termowizji, kamer bliskiej podczerwieni, IMU oraz ulepszeniu hamowni dynamometrycznej pod kątem dynamiczniejszego skręcania kół.

Należy podkreślić poprawność badań w poszukiwaniu rozwiązania postawionego celu. Autor umiejętnie zastosował narzędzia wirtualnej jazdy w badaniach doświadczalnych. Analiza wyników została przeprowadzona w sposób właściwy, świadcząc o poprawnym zasobie wiedzy i inwencji Autora.

Należy, więc z całą odpowiedzialnością stwierdzić, że zagadnienie naukowe związane z doktoratem wdrożeniowym zawarte w celu i tezie rozprawy zostało prawidłowo zrealizowane i udowodnione.

Oдноśnie pytań do pracy to:

- Co z symulowaniem zakłóceń typu warunki atmosferyczne takie jak: woda, śnieg, oblodzenie, podmuchy boczne, mróz itp.?
- Jakie są główne wyzwania związane z przekładaniem wyników testów laboratoryjnych na rzeczywiste warunki na drodze publicznej?
- Czy możliwe jest skręcenie kół podczas stymulowania oporów ruchu łącząc je z hamownią dynamometryczną np. poprzez przeguby kulowe?

4. Ocena końcowa

Opiniowana rozprawa doktorska realizowana w ramach doktoratu wdrożeniowego mgr inż. Michała Pietrucha zawiera wartościowe wyniki badań. Świadczy to o tym, że Doktorant posiada odpowiedni zakres wiadomości w Dyscyplinie Automatyka, Elektronika, Elektrotechnika i Technologie Kosmiczne, umie poprawnie postawić zagadnienie naukowe, rozwiązać je, wyniki zanalizować i wyciągnąć poprawne wnioski. Zna On też współczesną literaturę związaną z rozważanym zagadnieniem. Jego wywody są jasne i poprawne a wyniki rozprawy mogą być pożyteczne dla pracowników naukowych jak i projektantów i konstruktorów autonomicznych samochodów.

Wdrożeniowy charakter rozprawy w postaci przygotowania zaawansowanego stanowiska do testów pozwolił na rozwijanie przez firmę Merit czujnika kąta kierownicy i potwierdzenie, że osiągnęte przez niego parametry są w pełni wystarczające zarówno dla systemów bezpieczeństwa jazdy jak i systemu Steer-by-Wire.

Biorąc pod uwagę całość rozprawy stwierdzam, że Autor zaproponował ciekawe rozwiązanie laboratoryjne podczas testowania wybranych funkcji autonomicznych samochodu. Zastosowane metody i wyniki badań są oryginalnym i nowatorskim osiągnięciem Doktoranta. Recenzowana praca spełnia wymogi określone w Ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. 2023, poz. 742).

Biorąc powyższe pod uwagę, wnioskuję o dopuszczenie Doktoranta mgr inż. Michała Pietrucha do publicznej obrony rozprawy doktorskiej.

Krzysztof Kurc

